Jaarverslag
Calamiteitenzorg 2015

Wateroverlast op percelen in Zonzeelsche Polder te Hooge Zwaluwe

Colofon

Opdrachtgever waterschap Brabantse Delta
Postbus 5520
4801 DZ Breda
T 076 564 10 00
F 076 564 10 11
E info@brabantsedelta.nl
I www.brabantsedelta.nl

Samensteller Frank van Beek
Calamiteitencoördinator
M. 06-52398221
E. f.van.beek@brabantsedelta.nl

Doc. nr. 15UT000338
Versie 1.1 d.d. 7 maart 2016; eindconcept t.b.v. DB

Vaststelling Dagelijks Bestuur waterschap Brabantse Delta

Inhoudsopgave

1. Voorwoord 3
2. Doel van dit jaarverslag 4
3. Calamiteitenzorg 4
3.1 Missie, Visie en Doelstelling van de calamiteitenzorg 4
3.2 CalamiteitenZorgSysteem (CZS) 5
3.3 Samenvattende terugblik op de verwachtingen in 2015 5
4. Samenwerking 6
5. Opleiden, trainen en oefenen (OTO) 9
5.1 Visie / toekomstplan OTO 9
5.2 OTO-activiteiten 2015 9
6. Calamiteiten 13
6.1 Jaaroverzicht 2015 13
6.2 Jaaroverzichten vanaf 2004 14
6.3 Lessons learned 15
6.4 Samenvattende terugblik op calamiteiten in 2015 15
7. Vooruitblik voor 2016 15
8. Tot slot ..... 16~~15~~

1. Voorwoord

In 2015 is de aandacht voor de calamiteitenzorg onverminderd voortgezet. We hebben het afgelopen jaar een bijzondere calamiteit gehad: de breuk van de afvalwaterpersleiding (AWP) ter hoogte van Halderberge. De oefening en inzet van de calamiteitenorganisatie heeft daarbij haar dienst bewezen. Er is weer heel veel ervaring opgedaan in de organisatie van de calamiteitenbestrijding. Die specialistische kennis en kunde hebben we in 2015 verder verbeterd, verdiept en vooral ook gedeeld met onze crisispartners.

Als waterschap moeten we ieder moment alert zijn op mogelijke calamiteiten. Daarom bouwden we in 2015 verder op de koers die eerder is uitgezet. De calamiteitenteams hebben kennis en ervaring opgedaan tijdens opleidingen, trainingen en oefeningen. Daarbij is zowel intern als extern actief samengewerkt met onze crisispartners. Het afgelopen jaar is er hard gewerkt aan de vorming van een verkeerstoren bij het waterschap voor het operationele beheer van zowel het watersysteem als zuiveringsbeheer. Die verkeerstoren, die nu operationeel is, vormt ook een belangrijke schakel in de calamiteitenaanpak.

Echter, met een goede interne afstemming en professionalisering zijn we er nog niet. Ook moeten we de handen ineenslaan met andere organisaties om de samenwerking nog verder te versterken. Zo is er in 2015 intensief samengewerkt met de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant, Defensie, Rijkswaterstaat en de waterschappen, onder andere bij het opstellen van diverse plannen en een concrete oefening.

Die intensieve samenwerking heeft geresulteerd in de mogelijkheid om op initiatief van de Veiligheidsregio aan te sluiten bij oefeningen van het COPI (Commando Plaats Incident), ROT (Regionaal Operationeel Team) en het GBT (Gemeentelijk Beleidsteam). En Defensie is aangesloten bij een operationele veldoefening van het waterschap in het buitengebied van Waalwijk. Vertegenwoordigers van Defensie hebben ook samen met het waterschap, de Veiligheidsregio en diverse gemeenten de mogelijke inzet van het Volkerak-Zoommeer als waterberging gepland en beoefend.
Bovendien kenmerkte 2015 zich als het jaar van samenwerken en het blijven investeren om als een (h)erkende en volwaardig crisispartner ervaren te worden.

Ik wil alle medewerkers bedanken die zich binnen de calamiteitenorganisatie van het waterschap hebben ingezet. Ook vertrouw ik erop dat de calamiteitenorganisatie, samen met onze crisispartners, blijft samenwerken, ontwikkelen en professionaliseren.
Ik hoop dat dit jaarverslag volop inspiratie biedt om samen met onze partners vooruit te blijven kijken en kennis met elkaar te blijven uitwisselen. Samenwerking en elkaar helpen is en blijft de basis voor een succesvolle aanpak van calamiteiten.

Ik wens u veel plezier bij het lezen van dit jaarverslag.

De 1e loco-dijkgraaf
C.A.A. Coppens

2. Doel van dit jaarverslag

Dit jaarverslag geeft een overzicht van de incidenten en calamiteiten die zich in 2015 binnen het beheergebied van waterschap Brabantse Delta hebben voorgedaan. Ook biedt het zicht op de activiteiten die in het kader van calamiteitenzorg en calamiteitenbestrijding in 2015 zijn uitgevoerd.
Het verslag is opgesteld om het bestuur, het directieteam, alle medewerkers van Brabantse Delta én externen te informeren over hoe het waterschap in 2015 is omgegaan met calamiteitenzorg.

3. Calamiteitenzorg

3.1 Missie, Visie en Doelstelling van de calamiteitenzorg

Missie
De calamiteitenorganisatie draagt zorg voor een tijdige en adequate bestrijding van calamiteiten, zijnde omstandigheden waarin de veiligheid van waterstaatswerken in gevaar is of dreigt te komen, met ernstige gevolgen voor de waterkering, waterhuishouding, oppervlaktewaterkwaliteit en zuivering. Daarbij is ook gedacht voor de veiligheid van mensen, het milieu en de bedrijfscontinuïteit van bedrijven.
De calamiteitenorganisatie wil zich waar mogelijk verder verbeteren en ontwikkelen.
Daarnaast streeft het waterschap er nadrukkelijk naar om een veerkrachtige calamiteitenorganisatie te ontwikkelen die goed aansluit op haar omgeving.

Visie
De calamiteitenorganisatie zorgt er steeds voor dat inzet van kwalitatief en kwantitatief voldoende mensen en middelen mogelijk is.
Verbeterpunten uit opleidingen, trainingen, oefeningen en evaluaties van gebeurtenissen worden geborgd.
Er wordt nadrukkelijk samenwerking gezocht met de externe partners maar er wordt ook zeker gekeken naar organisaties die in een andere sector actief zijn en mogelijk andere visies of ideeën hebben.
Een actueel Handboek calamiteitenzorg, bestaande uit het calamiteitenplan, deelbestrijdings-plannen en supplementen, beschrijft de procedures.

Doelstelling
Klantgerichtheid
De calamiteitenorganisatie verleent service en zoekt indien nodig naar alternatieven voor klantwensen van zowel internen als externen. De calamiteitenorganisatie leeft zich in de algehele problematiek van de klant in.

Duidelijkheid
De calamiteitenorganisatie geeft duidelijk aan internen en externen aan, wat van de calamiteitencoördinatoren van het waterschap verwacht kan worden en wat de calamiteitenorganisatie inhoudt. Dit komt tot uitdrukking in onder andere het handboek calamiteiten, taakverdeling, wachtdienstrooster, bereikbaarheid, instructies, hoe het proces werkt en wie daarin betrokken zijn.

Samenwerken
Extern:
- De calamiteitenorganisatie betrekt externen bij ontwikkelingen, planvorming, oefeningen en evaluaties.

Intern:
- Met betrekking tot de calamiteitenzorg en de calamiteitenbestrijding is het van groot belang dat er intern samengewerkt wordt. De calamiteitenzorg is geborgd in de werkgroep calamiteitenzorgsysteem. De bestrijding komt tot stand via het overleg van het Waterschap Actie Team (WAT), het Waterschap Operationeel Team (WOT) en het Waterschap Beleidsteam (WBT).

3.2 CalamiteitenZorgSysteem (CZS)

Werkgroep CZS
Aan het CalamiteitenZorgSysteem werd sturing gegeven door de werkgroep CZS, die bestond uit medewerkers van de afdelingen Kennis & Advies, Beheer & Bediening, Advies & Ondersteuning, Handhaving, Communicatie, de calamiteitencoördinator en de medewerker calamiteitenzorg.

Taken werkgroep CZS
- revisie/aanpassingen aan het Handboek calamiteitenzorg, bestaande uit het calamiteitenplan, zes deelbestrijdingsplannen en 14 supplementen;
- begeleiding en monitoring van de voortgang inzake opleiden, trainen en oefenen;
- personele invulling van de calamiteitenorganisatie die betrokken was bij de bestrijding van een calamiteit;
- planning en evaluatie van de bereikbaarheid/het wachtdienstschema (jaarlijks);
- monitoring van ontwikkelingen in het netwerk;
- borging van verbeteracties die uit de evaluaties en ervaringen voortkwamen;
- voorlichting aan internen en externen over gebeurtenissen of ontwikkelingen in de calamiteitenorganisatie;
- evaluatie van calamiteitengebeurtenissen.

3.3 Samenvattende terugblik op de verwachtingen in 2015

De werkgroep calamiteitenzorg heeft in 2015 de volgende acties uitgevoerd, naast het reguliere werk en de ambitie om nog verder te professionaliseren:

1. Het opstellen en uitvoeren van het OTO-programma 2015 (Opleiding, Training en Oefening).
2. Het ontwikkelen van het Beleidsplan crisisbeheersing 2015 - 2020.
3. Het actualiseren van het handboek calamiteiten.
4. Het evalueren van calamiteiten.
5. Het samenwerken met de Brabantse waterschappen in het kader van "Winnend Samenwerken".
6. Het lager leggen van de verantwoordelijkheden in de organisatie, wat betekent dat er minder opschaling van calamiteiten hoeft plaats te vinden.
7. Het oppakken van het uitvoeringsprogramma "Visie Samenwerking in crisisbeheersing".
8. Het deelnemen aan de themagroep relatiebeheer / netwerk in het kader van de "Visie Samenwerking in crisisbeheersing".
9. Een eerste aanzet doen (opdracht) tot de implementatie van netcentrisch werken.
10. Het instandhouden en verder inventariseren van mogelijkheden tot samenwerking met Defensie.
11. Het instandhouden van de samenwerking met de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant.
12. Het uitbreiden van het Deelbestrijdingsplan Hoog buitenwater met de gevolgen van de inzet van Volkerak-Zoommeer als bergingsgebied.
13. Het beoefenen van het inzetprotocol Volkerak-Zoommeer samen met RWS en Veiligheidsregio, en de verbeterpunten verwerken in het protocol.
14. Het houden van een oefening met betrekking tot de biogasinstallatie op rwzi Nieuwveer.
15. Het trainen en mogelijk beoefenen van hoogwater met behulp van BOS 2.0
16. Het afstemmen met de OMWB (Omgevingsdienst Midden-West-Brabant) en de officier van dienst (O.v.D) Bevolkingszorg van rollen, taken en bevoegdheden;
17. Het ontwerpen van een grootschalige operationele oefening van defensie en waterschap in 2016.

Werkgroep calamiteitenbestrijding
Begin 2015 is de werkgroep calamiteitenbestrijding opgericht. Deze werkgroep bestrijding bestaat uit medewerkers die een specifieke rol hebben in de calamiteitenorganisatie: coördinator maatregelen, coördinatiewacht, operationele wacht, buitengewoon opsporingsambtenaar, zuiveringswacht, calamiteitencoördinator en de medewerker calamiteitenzorg. Het doel van deze werkgroep is het vergroten van de kennis en ervaring van de bestrijders van calamiteiten. Dit doel wordt bereikt door het geven van leersessies aan degenen die een raakvlak hebben met het betreffende onderwerp. Dat zijn veelal interne medewerkers maar ook geïnteresseerde collega's van andere waterschappen kunnen aansluiten.

4. Samenwerking

Overleg calamiteitenzorg Brabantse waterschappen
Dit jaar heeft 16 keer een coördinatorenoverleg plaatsgevonden tussen de waterschappen De Dommel, Aa en Maas en Brabantse Delta. In dit overleg maakten de genoemde partijen onder meer afspraken over netcentrisch werken, planvorming, opleiden, trainen, oefenen. Ook is gezamenlijk opgetrokken bij vraagstukken uit het netwerk. Daarnaast is gezamenlijk het initiatief genomen om het uitvoeringsprogramma van de visie "samenwerking in de crisisbeheersing" om te zetten in een marsroute / visieplan.

Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant
Binnen de Veiligheidsregio Midden-West-Brabant zijn in totaal vier verschillende waterschappen actief. Waterschap Brabantse Delta vertegenwoordigde in de Veiligheidsregio Midden- en West Brabant ook waterschap Rivierenland, waterschap De Dommel en waterschap Aa en Maas. Indien een melding betrekking heeft op het gebied van een ander waterschap, zal de coördinatiewacht van waterschap Brabantse Delta het verantwoordelijke waterschap telefonisch in kennis stellen.
Bestuurlijk
De dijkgraaf van waterschap Brabantse Delta was agendalid van het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio.

Ambtelijk
De ambtelijke samenwerking met de Veiligheidsregio is ook in 2015 weer op een zeer prettige manier en succesvol voortgezet.

- Als volwaardig lid van het Multidisciplinair planvorming (MDP) heeft het waterschap zijn inbreng gehad bij de volgende plannen en activiteiten:
  - grootschalige evacuatie;
  - scheepvaart;
  - de verbetering van het regionaal crisisplan;
  - het nieuwe risicoprofiel;
  - het generiek plan voor bedrijven die vallen onder het Besluit Rampen en Zware Ongevallen (BRZO);
  - het Jaarplan Multi Opleiden, Trainen en Oefenen 2016 (MOTO);
  - het ontwikkelen van bestrijdingsplan gevolgen inzet protocol Volkerak-Zoommeer;
  - rapportage spoorzones.

- Als volwaardig lid van de werkgroep Multi Opleiden, Trainen en Oefenen (MOTO) (voorbereiding en uitvoering) heeft het waterschap de volgende taken opgepakt namens de veiligheidsregio:
  - het voorzitterschap van de werkgroep MOTO;
  - assistent projectleider oefening inzetprotocol Volkerak-Zoommeer;
  - het projectleiderschap van de GRIP 3-oefening gemeente Breda;
  - het assistent projectleiderschap van zes ROT-oefeningen waarvan twee ook als oefenleider.

- Lid van het Kennis en Beheerteam omgevingszorg (KBT). Het waterschap is zeer actief betrokken geweest bij het ontwikkelen en maken van het generieke incidentenplan rioleringen.

- Verdere invulling is gegeven aan de afspraken uit het in 2012 afgesloten samenwerkingsconvenant tussen de Veiligheidsregio MWB, Rijkswaterstaat en de Brabantse waterschappen.

Waterschap gealarmeerd via P2000
Ten aanzien van de alarmering door de Meldkamer van de Veiligheidsregio is in 2013 afgesproken dat waterschap Brabantse Delta bij bepaalde incidenten automatisch wordt gealarmeerd door middel van een pageralarm via P2000. Hiermee werd bereikt dat het waterschap, bij incidenten waar het een mogelijke rol kan spelen, in een vroeg stadium de noodzakelijke acties kan nemen.

Met de ervaringen van afgelopen jaren kan geconstateerd worden dat deze automatische vorm van alarmeren een enorm succes is; de alarmering van het waterschap is nu namelijk niet meer afhankelijk is van medewerkers op de meldkamer.

De Brabantse waterschappen hebben leesrechten voor het LCMS
In het convenant dat tussen de Veiligheidsregio en de Brabantse waterschappen en Rijkswaterstaat is gesloten, zijn afspraken gemaakt over het aansluiten op het Landelijk Crisis Management Systeem (LCMS). Dat heeft in 2015 geresulteerd in het verkrijgen van leesrechten in het LCMS. Dat wil zeggen dat medewerkers van het waterschap die een rol hebben in het COPI, ROT, GBT en bij het ontvangen van meldingen, een account (leesrechten) hebben gekregen. Het LCMS werd daarmee laagdrempelig beschikbaar voor het waterschap om na inloggen informatie boven te halen. De volgende stap is dat het waterschap overgaat van leesrechten naar schrijfrechten in het LCMS en daarover is de calamiteitenorganisatie in gesprek met de Veiligheidsregio.
Er is een informatiebijeenkomst over LCMS georganiseerd en het LCMS is geïntroduceerd bij de oefeningen.

Defensie
Zowel defensie als het waterschap zijn vitale partners in de crisisorganisatie; zij werken structureel samen binnen de Veiligheidsregio's.
In 2013 is een kennismakingsgesprek geweest tussen de dijkgraaf, de directeur van het waterschap en de Regionaal Militair Commandant. In dit gesprek zijn de mogelijkheden verkend van verdere en structurele samenwerking tussen de partijen.
Hieruit is een opdracht gekomen voor de calamiteitencoördinator F. van Beek en de defensie-liaison in de veiligheidsregio J. Ernstsen. De opdracht luidde: verken op welke deelgebieden defensie en het waterschap elkaar kunnen versterken, met als doel zo efficiënt en effectief mogelijk te kunnen samenwerken zowel in de koude als de warme fase. De nadruk van de samenwerking in de koude fase ligt op het gebied van Opleiden, Trainen en Oefenen, op de uitwisseling van kennis en het gebruikmaken van elkaars kennis en middelen. De verkenning en de uitwerking hiervan in een actiepuntenlijst, vormen de input voor de verdere samenwerking tussen de partijen.
In 2015 hebben deze geleid tot de volgende gezamenlijke activiteiten:
- Defensie heeft deelgenomen aan een operationele oefening van het waterschap;
- Waterschap heeft deelgenomen aan de driedaagse defensieoefening "Glacial Challenge".

Overleg calamiteitenzorg Brabantse waterschappen met Rijkswaterstaat
Driemaal is er een coördinatorenoverleg geweest tussen de Brabantse waterschappen en Rijkswaterstaat. In dit overleg werden er afspraken gemaakt over de samenwerking en is vooral vooruit gekeken naar de toekomst.

Het landelijk overleg coördinatoren calamiteitenzorg
Tweemaal vond er een landelijk overleg plaats van alle coördinatoren calamiteitenzorg van de waterschappen. Hoofdzakelijk ging het hier om het delen van informatie en ervaringen; ook werden er stukken besproken die in de Adviesgroep Crisisbeheersing zijn behandeld.

Adviesgroep Crisisbeheersing
In 2010 is op initiatief van de Unie van Waterschappen door de calamiteitencoördinatoren van de waterschappen de landelijke Adviesgroep Crisisbeheersing opgericht. De waterschappen Aa en Maas, De Dommel, Scheldestromen en Brabantse Delta werden in 2015 vertegenwoordigd door de calamiteitencoördinator A. Baak van waterschap Aa en Maas.

Doel van de Adviesgroep Crisisbeheersing is om in de Uniegremia meer aandacht te krijgen voor crisisbeheersingsonderwerpen en eenduidige besluitvorming daarover te realiseren. De Adviesgroep Crisisbeheersing stimuleert en bevordert de samenwerking tussen de Unie van Waterschappen en de waterschappen op het gebied van crisisbeheersing en geeft een eenduidig advies aan de waterschappen.

Daarnaast zijn in opdracht van de portefeuillehouder Crisisbeheersing van de Unie van Waterschappen (UvW) een *Visie op crisisbeheersing met uitvoeringsprogramma en het referentiekader implementatie netcentrisch werken* opgesteld. De visie *Samenwerking in Crisisbeheersing* bevat het volgende hoofddoel.

> In 2020 vormen de waterschappen een (veer)krachtig partnerschap in crisisbeheersing. Zowel in de voorbereiding als de feitelijke bestrijding van een crisis. Dit bereiken zij door vergaande samenwerking tussen de waterschappen en door het aangaan van optimale allianties met hun belangrijkste partners in crisisbeheersing: de Veiligheidsregio's.

Themagroep Relatiebeheer / netwerk
Om goede uitvoering te geven aan het uitvoeringsprogramma crisisbeheersing 2014 -2020 van de Unie zijn er acht themagroepen opgericht. De bezetting van deze groepen is verdeeld onder de landelijke calamiteitencoördinatoren. Een van de themagroepen is de themagroep netwerk waar de calamiteitencoördinator namens waterschap Brabantse Delta aan deelneemt.

Waakvlamovereenkomst voor incidentenbestrijding
Het waterschap is ook in 2015 verschillende waakvlamovereenkomsten aangegaan voor een adequate calamiteitenbestrijding. In deze waakvlamovereenkomsten verplichtte een extern bedrijf zich om met voorrang goederen en diensten aan het waterschap te leveren. Het waterschap heeft met deze overeenkomsten de borging dat er 24 uur per dag, mensen en materieel beschikbaar zijn. Daarmee heeft het waterschap de aanpak van incidenten op een sluitende wijze geregeld.

5. Opleiden, trainen en oefenen (OTO)

5.1 Visie / toekomstplan OTO

De Brabantse waterschappen Aa en Maas, De Dommel en Brabantse Delta hebben eind 2014 besloten om geen gezamenlijk plan opleiden, trainen en oefenen 2015 – 2020 op te stellen. Het jaar 2015 was een overgangsjaar om ons te heroriënteren als waterschappen.

Brabantse Delta heeft de keuze gemaakt om voor de periode 2015 – 2020 zelf een visie / toekomstplan op te stellen, specifiek voor het onderdeel Opleiden, Trainen een Oefenen, waarbij de hoofddoelstelling van de periode 2010-2014 is gehandhaafd:

> *"Het waterschap is en blijft aan het einde van deze periode een herkende, erkende, volwaardige, gelijkwaardige en geaccepteerde structurele crisispartner".*

Belangrijk is daarbij dat de bestuurlijke bevoegdheden over en weer (waterschap in relatie tot de Veiligheidsregio's) helder zijn geworden en dat de dijkgraaf is geaccepteerd als bestuurlijk overlegpartner. Zowel in de preparatie- als in de repressiefase. Dus koude en warme fase.

Uit de eindevaluatie van 2015 is het beeld bevestigd dat al eerder bestond: er is een constructief partnerschap tussen de veiligheidsregio en het waterschap.

De samenwerking tussen de veiligheidsregio en het waterschap is gebouwd op een stevig fundament. Beide organisaties weten elkaar, op diverse niveaus, makkelijk en tijdig te vinden om gezamenlijk gedegen zorg te bieden ten tijde van calamiteiten. De positie die het waterschap inneemt in de calamiteitenorganisatie van de veiligheidsregio is die van een vanzelfsprekende en gewaardeerde partner in crisissituaties.

5.2 OTO-activiteiten 2015

Algemeen
Omdat calamiteiten ernstige situaties zijn, maakt het oplossen ervan geen onderdeel uit van het reguliere dagelijks werk. Calamiteiten vragen met andere woorden om een aparte, gecoördineerde aanpak, waarbij de inzet van speciale teams en geschoolde menskracht vereist is.
In 2015 is verder ingezet op de ontwikkeling van goede calamiteitenteams, te weten het Waterschap BeleidsTeam, het Waterschap Operationeel Team en het Waterschap Actie Team. Daarnaast is er ook ingezet op kennis deling en rol specifieke trainingen.

Opbouw en samenhang programma
Het jaar 2015 stond vooral in het teken van het 'praktiseren' en aanscherpen van de bekwaamheden die de teams de afgelopen jaren hebben opgedaan. De werkvorm oefenen stond centraal om teams gelegenheid te geven de vaardigheden meer in de praktijk te brengen en de onderlinge afstemming aan te scherpen.
De nodige kennis die deels al aanwezig was bij een aantal medewerkers is verbreed, dus werden er het afgelopen jaar een paar kennisgerichte trainingen aangeboden.

De systeemoefening hoog binnenwater stond centraal binnen alle activiteiten uit het OTO-programma 2015 voor het waterschappen vormde daarmee de grootste uitdaging.

Kosten
Calamiteitenzorg is voor het waterschap zeer belangrijk en opleiden, trainen en oefenen is daar een onderdeel van. Daarom is er wederom in 2015 aan het proces calamiteitenzorg een apart budget toegekend.

Opleidingen, trainingen en oefening in 2015
De onderstaande tabel geeft een overzicht van de OTO-activiteiten waaraan een of meerdere medewerkers van de calamiteitenorganisatie hebben deelgenomen.

Opleidingen, trainingen en oefeningen in 2015		
Datum	**Thema / Taak**	**Doelgroep**
29 januari	Regionale informatiebijeenkomst over de landelijke projecten Water en Evacuatie en MEGO (module evacuatie grote overstromingen)	Calamiteitencoördinatoren, communicatieadviseurs en vakinhoudelijke specialisten.
3 februari	Landelijke bijeenkomst voor het uitvoeringsprogramma van de landelijke visie. Georganiseerd door de Adviesgroep Crisisbeheersing.	Calamiteitencoördinatoren van alle waterschappen. D. van Roosmalen en A. Baak waren aanwezig namens de Brabantse waterschappen.
10 februari	Informatiebijeenkomst. Dag van de mobiliteit van de veiligheidsregio met als thema hoogwater. Samenwerking Veiligheidsregio en waterschap.	Medewerkers van de veiligheidsregio: - Midden- en West-Brabant; - Rotterdam Rijnmond; - Zeeland.
11 februari	Informatiebijeenkomst LCMS. Veiligheidsregio geeft een voorlichting over de werkwijze van het netcentrisch werken binnen hun crisisorganisatie.	Partners in de crisisbeheersing en rampenbestrijding waaronder de Brabantse waterschappen en Rijkswaterstaat.
19 februari	Introductiecursus rioleringen gegeven door R. Vingerhoeds van het waterschap.	Coördinatiewacht, coördinator maatregelen, operationele wacht, teamleider keringen en calamiteitencoördinatoren.
10 maart	Operationele oefening *	Buitendienstmedewerkers met inbreng van Defensie.
25 maart	Informatiebijeenkomst van de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant. Toelichting op hetgeen ze doen, wat niet en hoe te betrekken.	Voor medewerkers die een rol hebben in de calamiteitenorganisatie van het waterschap. Tevens medewerkers van de VR MWB, waterschappen De Dommel en Rivierenland.
29 april	Workshop efficiënt briefen.	Voorzitters van het WAT, WOT en coördinator maatregelen.
28 april – 1 mei	Defensie oefening "Glacial Challenge". Extreem slecht weer.	Planningsstaf defensie. Medewerking calamiteitencoördinator.
22 Mei	Oefening m.b.t. het inzetprotocol Volkerak-Zoommeer. Doel: 1. informeren en alarmeren 2. risicocommunicatie	Waterschappen, Rijkswaterstaat, gemeenten, Veiligheidsregio's en terreinbeheerders.
27 mei	Introductiecursus stofeigenschappen. Gegeven door R. van Doorn, werkzaam bij waterschap Vallei en Veluwe en R. Vingerhoeds van Brabantse Delta.	Voor medewerkers die een rol hebben in de calamiteitenorganisatie van het waterschap en geïnteresseerde collega's van afdelingen Vergunningen, Kennis en Advies.
17,18,19 juni	COPI-trainingen door VR MWB.	Operationele Wachten / Officieren van dienst water- en scheepvaartzorg.
11 en 25 juni	Crisiscommunicatie (proces, middelen en strategie)	Communicatiemedewerkers van het waterschap en de calamiteitencoördinator.
1 juli	1ste workshop LCMS	Calamiteitencoördinatoren van de Brabantse waterschappen, medewerkers RWS en de Veiligheidsregio's in Brabant.
26 augustus	Crisiscommunicatie, rollen en taken.	Communicatiemedewerkers van het waterschap en de calamiteitencoördinator.
9 september	Workshop Beeldvorming en Betekenisgeving bij Calamiteiten.	Voor medewerkers die een rol hebben in de calamiteitenorganisatie van het waterschap.
10 september	Systeemoefening Veiligheidsregio op Vliegbasis Woensdrecht	Waterschap (F. van Beek) in de responscel. Medewerkers op afstand ter beschikking.

22 september	Systeemoefening. Thema RWZI Nieuwveer biogasinstallatie.	WAT-, WOT- en WBT-leden.
19 oktober	GBT-oefening gemeente Breda. Thema waterkwaliteit en zuivering.	GBT-leden inclusief loco-dijkgraaf.
19, 20, 21 en 22 oktober	Themaweek Nucleaire ongevallen.	Voor medewerkers die een rol hebben in de crisisorganisatie.
21 oktober Ochtend	Samenwerking verkeertoren en het WAT.	Medewerkers die mogelijke een rol hebben in de verkeerstoren en het WAT.
21 oktober Middag	Samenwerking verkeertoren en het WAT.	Medewerkers die mogelijke een rol hebben in de verkeerstoren en het WAT.
12 november	Bijeenkomst Water en Evacuatie, deelproject Informatiehuishouding	R. van der Kooij namens Brabantse Delta.
16 – 20 november	Zes ROT-oefeningen m.b.t. de BRZO-bedrijven.	ROT-leden en stafsectie water- en scheepvaartzorg (deelname waterschap Rivierenland en Brabantse Delta).
30 november	2de Workshop LCMS	Calamiteitencoördinatoren van de Brabantse waterschappen, medewerkers RWS en de Veiligheidsregio's in Brabant.
2 december	Symposium crisisbeheersing	Calamiteitencoördinatoren en leidinggevende en R. van der Kooij namens Brabantse Delta.
10 december	Kaderdag VR MWB. Operationele diensten zoals waterschappen die zich konden presenteren.	Voor medewerkers die een rol hebben in de crisisorganisatie.

Bereikbaarheidstest
Calamiteiten komen altijd onverwacht. Om de bereikbaarheid en beschikbaarheid van de bestrijders te waarborgen heeft waterschap Brabantse Delta een calamiteitenorganisatie met een wachtdienstregeling. Jaarlijks wordt de bereikbaarheid van de gehele calamiteitenorganisatie getest. Uit de bereikbaarheidstest in de ochtend van Koningsdag 27 april bleek dat alle wachtdienstmedewerkers op één na tijdig bereikbaar waren.

*** Calamiteitenoefening buitengebied Waalwijk**
Op 10 maart hadden K. van der Made, R. Legierse, F. Pals, E. Aertsen en J. Merkx alles uit de kast gehaald om de vele aspecten van de bestrijding van calamiteiten in het veld te beoefenen. Het scenario daarvoor omvatte een door werkzaamheden beschadigde syphon in de Drongelense dijk bij Waalwijk. Hierdoor liep er water de buitenpolder van Waalwijk in. Tegelijkertijd was er hoogwater op de Bergsche Maas waardoor de primaire kering aldaar beschadigd raakte.
Voor de reparatie van noodpompen, rijplaten en lichtmasten haalden medewerkers uit de diverse werkplaatsen en loodsen materialen op en niet onbelangrijk: borden 'Calamiteitenoefening waterschap Brabantse Delta'. Het terrein rond de zuivering stond vol met waterschap auto's. Het gonsde van de activiteiten in de nabijheid van het Drongelens kanaal en de Bovensluis. Bij de syphon, die door de dijk langs het Drongelens kanaal loopt, werden schotbalken geplaatst om daarna het water achter de balken met een noodpomp weg te pompen. Om het lek te dichten bracht een kraan grote bigbags met zand naar de syphon toe. Om de dijk daarbij niet te beschadigen heeft defensie met speciale voertuigen rijplaten gelegd over de kruin van de dijk.

Achter de dijk leerde een andere ploeg de fijne kneepjes van het vervaardigen van 'wiepenmatten'. Wilgentenen werden in elkaar gevlochten en in een vierkant patroon op speciaal doek gelegd. Het kwam er tijdens deze oefening niet van om ze daarna met stortstenen op de plek van de beschadiging te verzinken. Maar het was al leerzaam om de techniek eigen te maken. Een gespecialiseerd bedrijf hielp bij het maken van de matten.

Terwijl her en der het groot materieel werd ingezet, liepen twee onderhoudsmedewerkers de dijk af om deze te inspecteren op beschadigingen. Met een tablet in de ene hand en de prikstok in de andere liepen ze de kering af. Ver hoeven ze voor de beschadigingen niet te zoeken: het talud zat vol met molshopen.

Het was stralend weer. Het gevoel van een echte calamiteit was er dus maar in beperkte mate. Toch zorgden twee lotusslachtoffers voor een verrassende wending. Zij raakten betrokken bij twee 'ongelukken'. J. Berende zorgt als BHV'er voor hulp, bijgestaan door enkele defensiemedewerkers.

Bijzonder was ook dit jaar dat de samenwerking met defensie heeft geleid tot hun operationele inzet tijdens deze oefening. Met dank aan het 102e Constructiecompagnie uit Wezep.
Deze oefening had niet kunnen slagen zonder een goede samenwerking. Mede daarom zijn, in het kader van de Brabantbrede samenwerking op het gebied van calamiteitenbestrijding, medewerkers van Aa en Maas en De Dommel naar deze plek in Waalwijk gekomen om de verrichtingen te bekijken.

6. Calamiteiten

Niet iedere klacht of melding leidt tot een calamiteit. Als een medewerker van het waterschap, een inwoner of een bedrijf een probleem in ons beheersgebied meldt dat snel en zonder bijzondere inspanningen kan worden opgelost, geldt dit als een **incident** in fase 0.
Wanneer het probleem echter te groot is om binnen de normale werksituatie op te lossen, kan worden besloten om op te schalen naar coördinatiefase 1 en wanneer nodig naar coördinatiefase 2, 3 of 4. Wanneer een probleem is opgeschaald, spreken we niet langer van klachten of incidenten maar van **calamiteiten**.

6.1 Jaaroverzicht 2015

Onderstaande tabel toont de calamiteiten die zich in 2015 hebben voorgedaan.

NR.	Periode/ datum	Taak	Calamiteit	Coördinatie-fase
1	10 januari	Waterkwantiteit	Hoog binnenwater en hoog buitenwater.	1
2	6 februari	Waterkwaliteit	Lozing dieselolie vanuit België richting Roosendaal.	2
3	12 maart	Waterkwaliteit	Mestlozing in de gemeente Ossendrecht.	1
4	12 mei	Waterkwaliteit	Brand Remondis Argentia te Moerdijk.	2
5	22 juni	Zuiveringsbeheer (en gevolgen waterkwaliteit)	Persleidingbreuk ter hoogte van Albano gemeente Halderberge.	3
6	17 juli	Waterkwaliteit	Vissterfte Haagse Beemden gemeente Breda.	1
7	Augustus	Waterkwaliteit	Pyrazollozing op de Maas in Limburg.	2
8	27 augustus	Waterkwaliteit	Brand in Waalwijk.	1
9	31 augustus	Waterkwantiteit	Hoog binnenwater in regio Noord.	1
10	14 december	Waterkwaliteit	Verontreiniging vijver aan de Amerikastraat te Kaatsheuvel.	1

In onderstaande tabel zijn de calamiteiten ingedeeld naar de vijf waterschapstaken en fasering.

Totaal aantal calamiteiten per taak	Coördinatie fase 1	Coördinatie fase 2	Coördinatie fase 3	Coördinatie fase 4
Kwaliteit	4	3	0	0
Kwantiteit	2	0	0	0
Kering	0	0	0	0
Scheepvaart	0	0	0	0
Zuiveringsbeheer	0	0	1	0
Algemeen / overige	0	0	0	0
Totaal aantal calamiteiten	6	3	1	0

6.2 Jaaroverzichten vanaf 2004

Onderstaande tabel toont het aantal incidenten en klachten over de jaren 2004 tot en met 2015 per coördinatiefase.

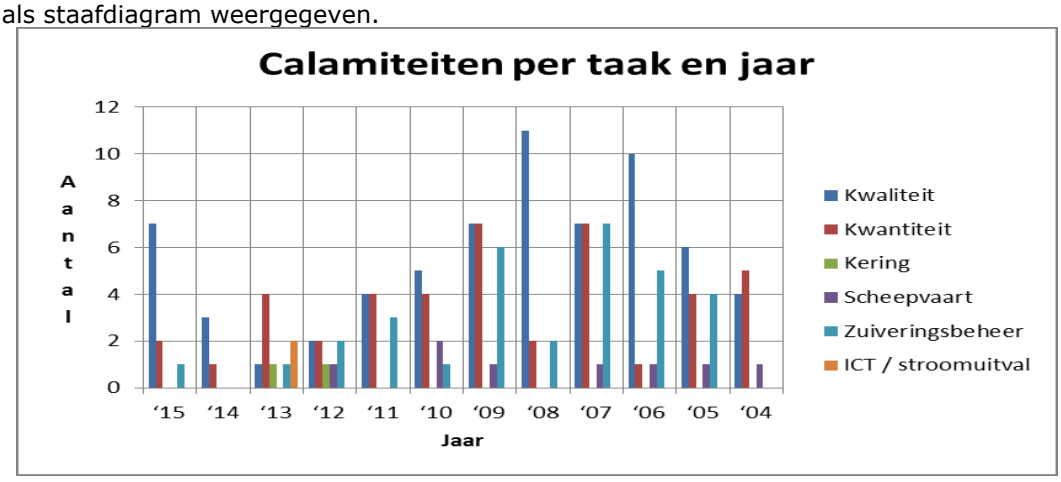
	'15	'14	'13	'12	'11	'10	'09	'08	'07	'06	'05	'04
fase 0 (meldingen / regulier werk)	**250**	2314	2186	2081	1559	1030	551	496	452	453	505	97
coördinatiefase 1	**6**	1	7	5	4	8	14	13	20	12	8	8
coördinatiefase 2	**3**	**3**	**2**	**3**	**5**	**4**	**6**	**2**	**2**	**3**	**6**	**2**
coördinatiefase 3	**1**	**0**	**0**	**0**	**2**	**0**	**1**	**0**	**0**	**2**	**1**	**0**
coördinatiefase 4	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**Niet van toepassing, fase 4 in 2011 ingevoerd.**						
Totaal aantal geregistreerde klachten en incidenten	**260**	2318	2195	2089	1570	1042	572	511	474	470	520	107
(waarvan totaal aantal calamiteiten)	**10**	4	9	8	11	12	21	15	22	17	15	10

Onderstaande tabel geeft een trend van de calamiteiten vanaf 2004, ingedeeld naar de vijf waterschapstaken en ICT / stroomuitval.

In 2015 is er toch weer meer opgeschaald dan de laatste jaren, ondanks dat de verantwoordelijkheid voor de bestrijding in 2014 lager in de organisatie was gelegd c.q. bij de medewerkers van de verkeerstoren en de coördinator maatregelen.

Totaal aantal calamiteiten per taak	'15	'14	'13	'12	'11	'10	'09	'08	'07	'06	'05	'04
Kwaliteit	**7**	3	1	2	4	5	7	11	7	10	6	4
Kwantiteit	**2**	1	4	2	4	4	7	2	7	1	4	5
Kering	**0**	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Scheepvaart	**0**	0	0	1	0	2	1	0	1	1	1	1
Zuiveringsbeheer	**1**	0	1	2	3	1	6	2	7	5	4	0
ICT / stroomuitval	**0**	0	2									
Totaal aantal calamiteiten	**10**	4	9	8	11	12	21	15	22	17	*15*	*10*

Bovenstaande cijfers van de calamiteiten in de periode 2004-2015 zijn hieronder, gesorteerd per taak, als staafdiagram weergegeven.

Alle calamiteiten zijn geëvalueerd met een aantal betrokken waterschapsmedewerkers.
De verbeterpunten zijn opgepakt door de werkgroep calamiteitenzorg en door de calamiteitencoördinator of door de afdelingen waarop ze betrekking hadden.

6.3 Lessons learned

Naar aanleiding van een aantal calamiteiten, maar ook uit de OTO-activiteiten in het afgelopen jaar, is geconcludeerd dat verbetering te behalen is bij:
- het borg van detailkennis en de zorg voor kennisdeling op hoofdlijnen;
- de informatie-uitwisseling tussen buiten en binnen;
- het afstemmen van de briefing op de wensen van het team;
- het vóór het overleg zorgen voor een completere beeldvorming (feitelijk en cruciaal);
- schadebeperking en instructies (i.h.k.v. communicatie);
- het gebruik van visuele hulpmiddelen;
- een werkbare vergadercyclus;
- het stimuleren van formats zoals netwerk- en scenarioanalyse;
- het beperken van de teamsamenstelling van het WOT.

6.4 Samenvattende terugblik op calamiteiten in 2015

Het jaar 2015 was met tien calamiteiten een relatief rustig calamiteitenjaar., Het waterschap kon op grond van de bestaande ervaring de calamiteiten goed afhandelen en er werd nadrukkelijk contact gezocht met ons externe netwerk. Door adequaat optreden van het waterschap en goede samenwerking met de externe partners zijn grote milieuschades, economische gevolgen en maatschappelijke ontwrichting voorkomen.

7. Vooruitblik voor 2016

De calamiteitenorganisatie zal zich in 2016 voornamelijk richten op de volgende activiteiten.
- Het opstellen en uitvoeren van het OTO-programma 2016.
- Het opstellen van een visieplan OTO 2015 - 2020.
- Het opstellen van een jaarplan calamiteitenzorg 2016.
- Het actualiseren van het handboek calamiteiten.
- Het evalueren van alle calamiteiten op het proces.
- Het samenwerken met de Brabantse waterschappen in het kader van “Winnend Samenwerken”.
- Het uitvoeren van het uitvoeringsprogramma “Visie Samenwerking in crisisbeheersing”.
- Een eerste aanzet doen (opdracht) tot de implementatie van netcentrisch werken.
- Het instandhouden en verder inventariseren van mogelijkheden tot samenwerking met Defensie.
- Het instandhouden van de samenwerking met de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant.
- Het uitvoeren van een grootschalige operationele oefening samen met defensie.
- Het uitvoeren van een grootschalige meerdaagse systeemoefening met als thema “hoog buitenwater”.
- Aantal leersessies met betrekking tot kennis zoals grondwaterbeleid, chemische stoffen, handhaving en juridische achtergronden.

8. Tot slot

Tot slot wil de werkgroep calamiteitenzorg iedereen wederom bedanken voor de prettige samenwerking en betrokkenheid bij planvorming, opleiden, trainen en oefenen maar in het bijzonder de inzet bij het bestrijden van calamiteiten.

Dus wij blijven verbinding zoeken om samenwerken te bevorderen en elkaar te helpen.

Heeft u nog vragen? Graag geven wij u meer informatie. U kunt terecht bij:

Waterschap Brabantse Delta
F.J.M. van Beek
calamiteitencoördinator
Telefoon: 076-5641853
e-mail: f.van.beek@brabantsedelta.nl
of
C.F.M. Verheijen Kuhne
medewerker calamiteitenzorg
Telefoon: 076-5641060
e-mail: c.verheijen@brabantsedelta.nl

En natuurlijk kunt u ook onze internetsite raadplegen op www.brabantsedelta.nl